

Visionäär Jeremy Rifkin

Jette Arula-Jahe (RiTo 12), Eesti Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskuse infospetsialist

Lõppeval, 2005. aastal leidis Eestis laia kõlapinda majandusteadlane ning visionäär Jeremy Rifkin. 10. juunil Tallinnas toimunud X avatud ühiskonna foorumil "Kus lõpeb Euroopa?" oli Rifkin peaesineja. Washingtonis paikneva *Foundation on Economic Trends*'i looja ja president pealkirjastas foorumil esitatud ettekande oma viimase, 2004. aastal ilmunud raamatu sarnaselt – "Euroopa unelm" (*The European dream*). Rifkini visiooni kohaselt sobivad eurooplaste solidaarsusel põhinevad väärtushinnangud ja elukorraldus märksa paremini 21. sajandi väljakutsetega kui individualismil rajanev Ameerika unelm. Rifkini visiooni Ameerika unelma taandumisest ning Euroopa tõusust tutvustavad eesti keeles 2004. aasta 26. oktoobril Eesti Päevalehes ning 2005. aasta 17. jaanuaril Postimehes ja 10. juunil Eesti Päevalehes Mõttes ilmunud artiklid.

1943. aastal USA-s Colorados sündinud Jeremy Rifkin on aastaid nõustanud Euroopa riigijuhte, erakondi ja suurettevõtteid ning olnud mitme keskkonna ja sotsiaalse õigluse kaitseks korraldatud kampaania eestvedaja. Viimati tegutses ta Euroopa Komisjoni endise presidendi Romano Prodi mitteametliku nõunikuna.

Jeremy Rifkin on kirjutanud 18 raamatut, mis põhiliselt räägivad teaduslike ja tehnoloogiliste muutuste mõjust majandusele, tööturule, ühiskonnale ja keskkonnale. Rifkini raamatuid on tõlgitud enam kui 20 keelde ning neid kasutatakse paljudes maailma ülikoolides. Laiema tuntuse tõi talle 1995. aastal avaldatud "Töö lõpp" (*The end of work*; eesti keeles 1998), milles ta ennustas, et üha uued ja keerukamad tarkvaratehnoloogiad juhivad tsivilisatsiooni lähemale peaaegu töölisteta maailmale. Eesti keeles on ilmunud ka Rifkini "Biotehnoloogia sajand" (*The biotech century*). Geneetiliselt muundatud organismide ja geenitehnoloogia tuntuima kriitikuna juhib ta oma raamatus tähelepanu võimalikele ohtudele ja eetilistele küsimustele, mida geenitehnoloogia areng paratamatult kaasa toob. Paljud teadus- ja poliitilised ringkonnad hindavad kõrgelt Jeremy Rifkini oskust mõelda üleilmselt, tõstatada vastuolulisi probleeme ja olla prohvetiks sotsiaalsete ja eetikaküsimuste lahendamisel. Rifkinit on ka palju kritiseeritud, teda on nimetatud "professionaalseks paanikatekitajaks" ja selle müüjaks. Ajakiri Time on kutsunud teda lausa "vihatuimaks meheks teaduses". Kriitikast hoolimata on Rifkin hinnatud kolumnist mitmes mõjukas väljaandes nagu The Guardian, Süddeutsche Zeitung, L'Espresso, El Pais, Information, Knack, Clarin ja Al-Ittihad. Käesoleva aasta septembrikuust võib siia ritta lisada ka Eesti Päevalehe, kus iga kuu ilmub Jeremy Rifkini arvamuskolonn.

Kuna Jeremy Rifkini elulugu ühestki mainekast teatmeteosest leida ei õnnestunud, on käesolev ülevaade koostatud ajakirjandusest ning Internetist saadud andmete põhjal.

Jeremy Rifkini teosed Eesti Rahvusraamatukogus:

The hydrogen economy: the creation of the world-wide energy web and the redistribution of power on earth. Cambridge: Polity, 2003. 294 lk.

Biotehnoloogia sajand: kuidas geneetikaäri muudab maailma. Tartu: Fontese Kirjastus, 2000. 336 lk.

The age of access: the new culture of hypercapitalism, where all of life is a paid-for experience. New York: J. P. Tarcher/Putnam, 2000. 312 lk.

Töö lõpp: tehnoloogia, töökohad, sinu tulevik: ülemaailmse tööjõu allakäik ja turujärgse ajastu koidik. Tartu: Fontes, 1998. 368 lk.

Declaration of a heretic. Boston: Routledge & Kegan Paul, 1985. 140 lk.

Algeny. New York: Viking Press, 1983. 299 lk.

Entropy: a new world view. New York: Viking Press, 1980. 305 lk.